

College voor Toetsen en Examens

WERKEN MET TWEE PROFIELVAK-CSPE'S

INFORMATIEBROCHURE
EXAMENJAAR 2022

Versie 1.0, 20 september 2021

INHOUD

1	INLEIDING	3
2	WERKEN MET TWEE PROFIELVAK-CSPE'S	5
2.1	HOE WORDEN DE TWEE VERSIES INGEZET?	5
2.2	WAT BETEKENT DIT VOOR DE LOGISTIEK?	5
2.3	WAT BETEKENT DIT VOOR DE EXAMENDOCUMENTEN?	6
2.4	WAT BETEKENT DIT VOOR DE UITSLAGBEPALING?	7
2.5	WAT WORDEN DE N-TERM EN DE SCHAALLENTE BIJ HERKANSING?	7
2.6	WAT BETEKENT DIT VOOR DE ORGANISATIE OP DE SCHOLEN?	8
2.7	HET TIJDSHEMA	9
3	HERKANSEN VAN HET PROFIELVAK-CSPE	11
3.1	HET RECHT OP HERKANSING VAN HET CSPE	11
3.2	HOE ZIET EEN HERKANSING ERUIT?	11
	BIJLAGE 1	14
	BIJLAGE 2	15
	BIJLAGE 3	18
	BIJLAGE 4	19

1 INLEIDING

Deze brochure is bedoeld voor directeuren, examensecretarissen en de docenten beroepsgericht van alle vmbo-scholen met BB, KB en GL.

De brochure beschrijft ontwikkelingen op het terrein van het profielvak-cspe en beoogt alle betrokkenen in staat te stellen goed om te gaan met deze ontwikkelingen.

Na 2020 en 2021, waarin het cspe niet als centraal examen is afgenomen, zal in 2022 het cspe weer als centraal examen worden afgenomen. Hiertoe wordt alles op alles gezet. De wijze waarop dat gebeurt is in lijn met de reguliere jaren tot en met 2019. De wijze van omgaan met twee versies, versie **rood** en versie **blauw** profielvak-cspe's, zal dan ook niet veranderen. Wel is de afnameperiode substantieel verruimd. Wat dit betekent voor de afname van de cspe's wordt in dit document nader toegelicht.

In deze brochure zijn de wijzigingen ten opzichte van de versie van 2021 herkenbaar aan de gele markeringen.

WERKEN MET TWEE PROFIELVAK-CSPE'S

De titel van deze brochure wijst op de verandering die sinds het examenjaar 2018 is doorgevoerd: binnen de afnameperiode wordt gewerkt met twee profielvak-cspe's in plaats van één.

Het cspe is daardoor robuuster voor wat betreft de herkansingssystematiek en de geheimhouding.

Met het verbeteren van de herkansingssystematiek is een advies opgevolgd, dat de inspectie heeft uitgebracht in haar rapportages over de afnamepraktijk van de cspe's van 2013. In de kamerbrief (29 oktober 2014) waarbij het inspectierapport aan de Tweede Kamer werd aangeboden, heeft de staatssecretaris gezegd het in beginsel onwenselijk te vinden dat herkansingen van het cspe identieke praktische opdrachten bevatten. Het werken met twee profielvak-cspe's betekent dat dit knelpunt is opgelost.

Door met twee versies van een cspe te gaan werken, is bovendien de kwetsbaarheid afgenomen in situaties waarin de geheimhouding is geschonden.

In 2019, het laatste jaar waarin de cspe's zijn afgenomen als centraal examen, is dit daadwerkelijk gebleken, onder meer bij een diefstal van de versies rood van de profielvak-cspe's Zorg en Welzijn.

Het werken met twee profielvak-cspe's betekent extra organisatielast. De examenmakers hebben die echter zo veel mogelijk willen beperken door de inventaris, de ge- en verbruiksmaterialen voor de beide versies op elkaar af te stemmen.

Hoofdstuk 2 beschrijft het werken met twee profielvak-cspe's.

In hoofdstuk 3 zijn de regels voor het herkansen van het profielvak-cspe op een rij gezet.

Voor vragen naar aanleiding van deze brochure kunt u zich wenden tot het Examenloket (examenloket@duo.nl). Suggesties ter verbetering zijn natuurlijk welkom. Ook daarvoor kunt u het Examenloket gebruiken.

Wij wensen u en uw leerlingen succes toe bij de afname van de profielvak-cspe's in uw school.

Ingeborg Riedijk
Gerard de Gier
clustermanagers beroepsgerichte vakken CvTE
september 2021

LIJST VAN AFKORTINGEN

OCW	Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en wetenschap
VO-raad	Vereniging van scholen in het voortgezet onderwijs
SPV	Stichting Platforms vmbo
PLEXS	Platform voor examensecretarissen
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
Cito	Instituut voor toetsontwikkeling
CvTE	College voor Toetsen en Examens
cspe	centraal schriftelijk en praktisch examen
BB	basisberoepsgerichte leerweg
KB	kaderberoepsgerichte leerweg
GL	gemengde leerweg
Wolf	het computerprogramma waarmee docenten afnamegegevens van het cspe doorgeven aan Cito

De profielvakken:

BWI	Bouwen, wonen en interieur
PIE	Produceren, installeren en energie
M&T	Mobiliteit en transport
MVI	Media, vormgeving en ict
Z&W	Zorg en welzijn
E&O	Economie en ondernemen
HBR	Horeca, bakkerij en recreatie
D&P	Dienstverlening en producten
Groen	Groen

Deze brochure is niet van toepassing op het profielvak Maritiem en Techniek.

2 WERKEN MET TWEE PROFIELVAK-CSPE'S

In de examenjaren vanaf 2018 wordt bij de profielvakken tijdens de afnameperiode gewerkt met twee versies van ieder cspe.

Dit komt de robuustheid ten aanzien van geheimhouding en herkansing ten goede. Tevens vormt dit een basis om de afnametijdstippen van de profielvak cspe's ver(der)gaand te flexibiliseren. De afnameperiode is ruimer dan in voorgaande jaren. Scholen hebben daardoor meer ruimte de cspe's passend bij de eigen schoolsituatie flexibel af te nemen in de periode van 16 februari tot en met 22 juli 2022. Dit geeft scholen ook meer ruimte bij het opvangen van de gevolgen van corona bij het te geven onderwijs en de examinering ervan.

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe met twee profielvak-cspe's gewerkt wordt.

2.1 HOE WORDEN DE TWEE VERSIES INGEZET?

Van ieder profielvak-cspe ontvangt de school twee versies: **versie rood** en **versie blauw**. De school krijgt in januari te horen of het **versie rood** dan wel **versie blauw** moet afnemen. Moet de school **versie rood** afnemen, dan moet voor herkansers **versie blauw** worden gebruikt. En vice versa.

Bij de eerste afname van het cspe neemt de helft van de scholen **versie rood** af en de andere helft **versie blauw**. Zo kunnen via Wolf van beide versies voldoende afnamegegevens verzameld worden. Zie ook: [paragraaf 2.4](#) *Wat betekent dit voor de uitslagbepaling?*

2.2 WAT BETEKENT DIT VOOR DE LOGISTIEK?

Het meest eenvoudig is om alle scholen in kandidaat-aantallen de papieren examendocumenten te verstrekken van zowel **versie rood** als **versie blauw**.

Dat zou er dan wel voor zorgen dat er veel papier ongebruikt blijft. Daarom vraagt DUO aan de examensecretaris om op het formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo' niet alleen aan te geven hoeveel kandidaten zijn school heeft voor de eerste afname van het profielvak-cspe, maar ook hoeveel kandidaten de school *naar verwachting* heeft voor herkansing daarvan. Voor de herkansing ontvangt de school minimaal vijf exemplaren van alle examendocumenten, maar als de examensecretaris een hoger aantal heeft opgegeven ontvangt de school de herkansingsdocumenten in dat aantal.

[Bijlage 1](#) laat zien hoe het online formulier 'Opgave aantal examenkandidaten vmbo' voor de profielvak-cspe's is ingericht.

2.2.1 Wanneer vernemen de scholen welke versie zij moeten afnemen?

De scholen vernemen dit in **januari**. Via een mailing vanuit Examenblad.nl wordt aan de examensecretaris gemeld dat hij op zijn persoonlijke pagina per profielvak-cspe kan zien welke versie zijn school voor de eerste afname moet gebruiken (rood dan wel blauw). In de aanbiedingsbrief bij zending A (zending nr. 1 van Cito) is dit eveneens vermeld. Op basis van zending A beginnen de scholen met hun voorbereidingen voor de eerste afname.

De examensecretaris zorgt ervoor dat alle (papieren en digitale) examendocumenten van zowel de versie rood als de versie blauw veilig (in de kluis) opgeslagen zijn als deze niet gebruikt worden bij de voorbereiding of de afname.

Per profielvak krijgt een school voor de eerste afname dezelfde versie voor alle leerwegen waarin zij dit profielvak afnemen. Dus hetzij **versie rood** voor zowel BB, KB als GL, hetzij **versie blauw** voor alle leerwegen waar dit profielvak wordt afgenomen.

Dit verkleint de kans op fouten bij de uitslagbepaling. Die kans wordt al klein geacht omdat de scholen bij de digitale CE's gewend zijn aan het werken met varianten, maar hoe kleiner de foutkans hoe beter.

De kans op een fout bij het gebruik van de versies rood en blauw is minimaal doordat op alle dozen met profielvak-cspe's (zending B) duidelijk is vermeld of de profielvak-cspe's die in de doos zitten bestemd zijn voor de eerste afname dan wel voor de herkansing. De examensecretaris kan de dozen voor herkansing dus apart houden.

2.2.2 De aanlevering van de profielvak-cspe's

De aanlevering van de profielvak-cspe's vindt plaats op een wijze die overeenkomt met de wijze waarop in 2021 de cspe's beschikbaar gesteld zijn om deze in te kunnen zetten bij het SE van het profielvak.

Ook in 2022 worden de zendingen A en C via de Cito Portal beschikbaar gesteld. Zending B is een fysieke zending, en wordt op de scholen bezorgd. De school ontvangt van ieder profielvak-cspe zowel de versie rood als de versie blauw.

In [bijlage 2](#) is dit nader beschreven.

2.3 WAT BETEKENT DIT VOOR DE EXAMENDOCUMENTEN?

Aan ieder examendocument zal duidelijk zichtbaar zijn of het **versie rood** dan wel **versie blauw** betreft.

2.3.1 Examendocumenten

De grijze vlekken exemplaren van de examendocumenten die deel uitmaken van zending A, en de correctievoorschriften (zending C), worden in zwart/wit geleverd. Zowel op het voorblad als in de voettekst wordt duidelijk aangegeven of een document versie rood dan wel versie blauw betreft.

Van de examendocumenten in zending B zal de versiekleur op een 'you can't miss it' manier op het voorblad vermeld zijn. Bovendien zal de kleur terug te vinden zijn in de voettekst van ieder examendocument.

Ook via het venster van de sealbag, 'de envelop' waarin de examendocumenten verpakt zijn, zal zichtbaar zijn of de inhoud versie rood dan wel versie blauw betreft.

Bijvoorbeeld:

profielvak BWI – cspe BB <jaartal> – versie rood
onderdeel A

of

profielvak BWI – cspe BB <jaartal> – versie blauw
onderdeel A

Afbeelding 2: twee voorbeelden van voorbladen van opgavenboekjes zoals zichtbaar door het venster van een sealbag

Bestanden bij ICT-onderdelen

De bestanden bij de ICT-onderdelen maken deel uit van zending C. Hierin wordt onder andere in de bestandsnamen duidelijk onderscheid gemaakt tussen **versie rood** en **versie blauw**.

Om te voorkomen dat bij de eerste afname de verkeerde versie wordt gebruikt, worden de wachtwoorden op de ICT-bestanden bij de herkansingsversies later verstuurd dan de wachtwoorden die voor de eerste afname nodig zijn.

Minitoetsen

Ook bij de minitoetsen mag er geen misverstand zijn over de vraag of een minitoets deel uitmaakt van **versie rood** of **versie blauw**. Uit de bestandsnaam zal dit duidelijk blijken, bijvoorbeeld: *profielvak HBR BB 2022 versie rood opdracht 14*. Dat er van de minitoets zelf ook weer vier varianten zijn (a, b, c en d genoemd) maakt niet uit, omdat het Facet is dat bepaalt of variant a, dan wel b, c of d wordt voorgelegd.

NB1

Bij de minitoetsen kan het systeem niet voorkomen dat de school de verkeerde versie afneemt. Als de school bij de eerste afname versie rood moet gebruiken, moeten ook de minitoetsen voor versie rood worden gebruikt.

De afnameplanner van de minitoetsen moet dit zelf in de gaten houden.

NB2

Voor de profielvakken worden voor tenminste één onderdeel van elk cspe (BB/KB/GL, rood en blauw) meerdere opdrachten in Facet aangeboden. Dit betekent dat de examensecretaris/afnameplanner voor dit onderdeel één afname moet inplannen. Daarin zitten zowel de eventuele minitoets als de overige opdrachten. Zie de vakspecifieke informatie bij de Septembermededeling.

Wat hierboven over minitoetsen is vermeld, geldt ook wanneer een cspe-onderdeel vanuit Facet wordt aangeboden.

2.4 WAT BETEKENT DIT VOOR DE UITSLAGBEPALING?

Versie rood en versie blauw krijgen bij de normering ieder een eigen N-term.

De N-termen worden gebaseerd op afnamegegevens die met behulp van Wolf verzameld worden. In [bijlage 3](#) wordt nader ingegaan op wat het werken met twee profielvak-cspe's betekent voor Wolf.

Bij de bekendmaking van de N-termen wordt per profielvak-cspe het volgende gecommuniceerd:

	versie rood		versie blauw	
profielvak / leerweg	N-term	L = lengte scoreschaal	N-term	L = lengte scoreschaal
naam + leerweg

Afbeelding 3: voorbeeld van hoe de N-term voor de versie rood en de N-term voor de versie blauw bekend gemaakt wordt

2.5 WAT WORDEN DE N-TERM EN DE SCHAALLENTE BIJ HERKANSING?

Als een leerling bij de eerste afname versie blauw heeft afgelegd en hij legt bij de herkansing het gehele cspe opnieuw af, dan geldt versie rood als herkansings-cspe en wordt zijn herkansingscijfer uiteraard bepaald op basis van de N-term en de schaalengte van versie rood. Bij het cspe kan een leerling er echter ook voor kiezen om niet het gehele cspe, maar één onderdeel of enkele onderdelen te herkansen.

Stel dat een leerling bij de eerste afname versie blauw van het profielvak-cspe Z&W KB heeft afgelegd en besluit bij zijn herkansing om alleen onderdeel B te herkansen. In dat geval neemt de examinator tijdens de herkansing onderdeel B van versie rood af bij deze leerling. Het herkansings-cspe bestaat dan uit de onderdelen A, C en D van versie blauw en onderdeel B van versie rood. De examinatoren bepalen de score voor dit herkansings-cspe. Zie daarvoor [paragraaf 3.2.1](#).

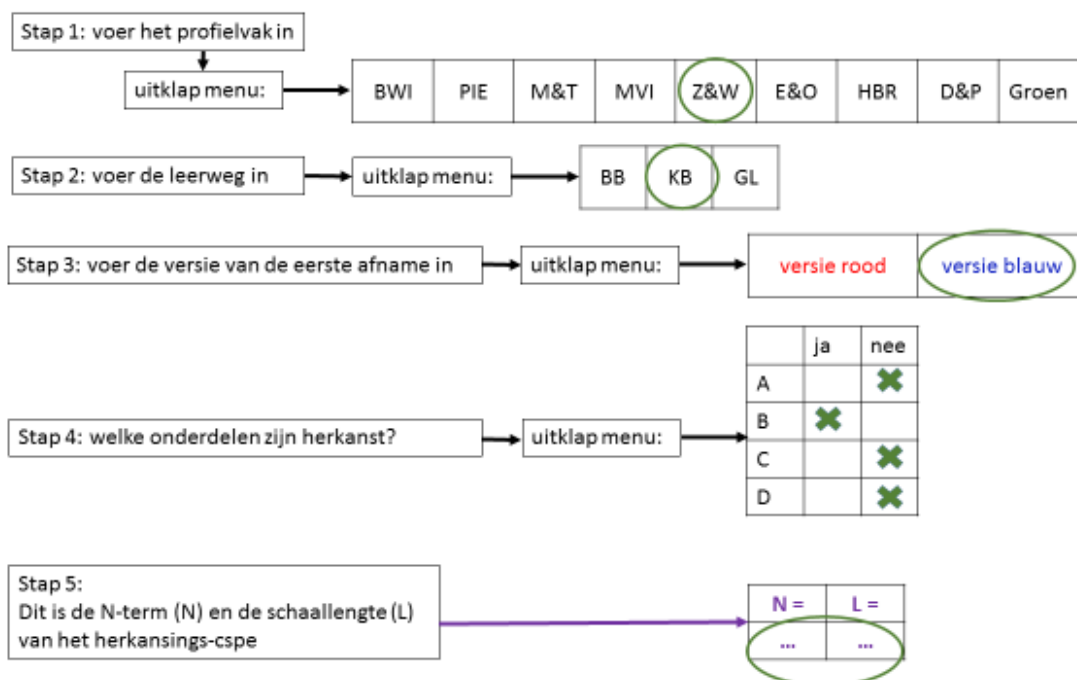
Om het cijfer van het herkansings-cspe te kunnen bepalen moet de examensecretaris de N-term (N) en de schaalengte (L) van het herkansings-cspe weten. Met behulp van de zogenoemde N-L-tool kan de examensecretaris dit te weten komen.

De examensecretaris geeft voor een herkansende kandidaat in de N-L-tool aan welke versie de kandidaat bij de eerste afname heeft afgelegd en welke onderdelen hij heeft herkanst. Uit de N-L-tool rolt vervolgens de N-term en schaalengte van het herkansings-cspe.

De N-L-tool stelt de examensecretaris in staat om de N-term (N) en de schaalengte (L) te bepalen van een herkansings-cspe, dat is samengesteld uit onderdelen van zowel versie rood als versie blauw.

De N-L-tool genereert automatisch de bijbehorende omzettingstabel van scores in cijfers en toont, na invoer van de score, het cijfer.

Voor de KB-leerling Z&W werkt de N-L-tool als volgt:

afbeelding 4: de werking van de N-L-tool

De werking van deze tool kan worden geoefend aan de hand van een demo-tool met de profielvak-cspe's van 2016 en 2017. Het profielvak-cspe van 2016 is daarbij de fictieve versie rood en het profielvak-cspe van 2017 fungeert als fictieve versie blauw. Deze demo-tool staat op Examenblad.nl (→ vmbo GL / vmbo KB / vmbo BB → onderwerpen → Werken met twee profielvak-cspe's) en cito.nl (→ voortgezet onderwijs → centrale examens → tools en informatie voor docenten → instructie cspe). Hier is ook een handleiding gepubliceerd.

2.6 WAT BETEKENT DIT VOOR DE ORGANISATIE OP DE SCHOLEN?

In principe is de school bekend met de organisatie van het (profielvak-)cspe. Voor herkansers moet, tenzij vanwege een calamiteit anders aangegeven, een andere versie gebruikt worden dan de versie die de school bij de eerste afname heeft gebruikt. Daar moet iedere examinator bij zijn voorbereidingen wel alvast rekening mee houden.

In 2022 ontvangt iedere examinator van zijn examensecretaris **in januari** de zogenoemde grijze vlekken exemplaren. Deze grijze vlekken exemplaren maken deel uit van zending A (de eerste cspe-zending van Cito – zie [bijlage 2](#)).

De examinator ontvangt een grijze vlekken exemplaar van zowel versie rood als versie blauw van zijn profielvak-cspe. Hij verneemt dan tevens van zijn examensecretaris welke versie voor de eerste afname bestemd is en welke versie voor de herkansing.

Tegelijk met de grijze vlekken exemplaren ontvangt de examinator ook de Instructies voor de Examinator. Voor iedere versie is er voor elk onderdeel een Instructie voor de Examinator met de specifieke informatie over dat onderdeel. De Instructie voor versie rood verschilt alleen van de Instructie voor versie blauw voor zover het versie-specifieke informatie betreft.

Het algemene deel Instructie voor de Examinator is openbaar en in te zien op examenpagina van elk afzonderlijk profielvak. Het is noodzakelijk dat de examinatoren de Algemene Instructie voor de Examinator betrekken bij de voorbereiding op en afname van de profielvak-cspe's.

Uit de Instructies voor de Examinator en de grijze vlekken exemplaren voor de versies rood en blauw blijkt dat de organisatie, die aan de afname van versie rood en de afname van versie blauw voorafgaat, vergelijkbaar is. De inventaris, de ge- en verbruiksmaterialen en de benodigde menskracht, komen bij elk van de onderdelen A, B, C, .. van versie rood grotendeels overeen met wat nodig is bij versie blauw.

Heeft de examinator van zijn examensecretaris vernomen dat hij bij de eerste afname versie blauw moet gebruiken, dan richt hij zich bij zijn voorbereidingen op de afname vooral op deze versie.

Bij het bepalen van welke inventaris, ge- en verbruiksmaterialen er nodig zijn, doet hij er goed aan om niet alleen al te kijken naar wat er voor versie blauw nodig is, maar ook alvast naar wat nodig is voor versie rood, die door herkansers zal worden afgelegd.

Door de inventaris, de ge- en verbruiksmaterialen en de benodigde menskracht voor de versies rood en blauw op elkaar af te stemmen, hebben de examenmakers de extra organisatielast die het werken met twee versies van een profielvak-cspe met zich mee brengt, zo veel mogelijk willen beperken.

2.7 HET TIJDSHEMA

Maand	Activiteit
september	Septembermededeling over het aanstaande eindexamen op Examenblad.nl
oktober	Voorbeeld Facet-onderdelen en minitoetsen zijn gepubliceerd op oefenen.facet.onl
oktober	De examensecretaris bestelt de profielvak-cspe's via het formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo'
oktober	N-L-tool beschikbaar waarmee geoefend kan worden om de N-term (N) en de schaallengte (L) van een herkanst profielvak-cspe bepaald kan worden (zie paragraaf 2.5)
januari	De examensecretaris verneemt via zijn persoonlijke pagina op Examenblad.nl welke versie (rood of blauw) voor de eerste afname gebruikt moet worden en welke versie voor de herkansing
januari	Voorbeeldopdrachten inclusief voorbeeldminitoetsen staan klaar in Facet Deze kunnen worden ingepland om te oefenen voor de echte afnames.
medio januari	Cito maakt de wachtwoorden van de digitale bestanden / applicaties bekend die voor de eerste afname bestemd zijn
medio januari	zending A: Cito-zending nr. 1 met grijze vlekken exemplaren en Instructie voor de Examinator
begin februari	zending B: DUO-zending met examendocumenten in kandidaat aantallen
begin februari	minitoetsen en opdrachten van een onderdeel vanuit Facet staan klaar in Facet De afnameplanningen voor de echte afnames kunnen gemaakt worden.
medio februari	zending C: Cito-zending nr. 2 met de digitale bestanden / applicaties voor de praktische opdrachten en correctievoorschriften
medio februari half juli	afnameperiode voor de profielvak-cspe's
vr 25 t/m ma 28 februari	Release Facet Dit weekend vindt een update van Facet plaats. Meer informatie volgt kort van tevoren via een mailing vanuit Examenblad.nl. Deze release vindt plaats binnen de afnameperiode van de cspe's. Houdt hier bij de planning van de afname van de cspe's rekening mee.
medio maart	Wolf-instructie door Cito staat klaar (de examinator kan allen scores invullen voor de versiekleur die hij voor de eerste afname moet gebruiken)

Maand	Activiteit
medio maart	Cito maakt de wachtwoorden van de digitale bestanden / applicaties bekend die voor de herkansing bestemd zijn
eind mei	inzenden Wolf-gegevens
medio juni	bekendmaking N-termen
juni/juli	Evaluatie

Afbeelding 5: tijdschema profielvak-cspe's

Voor ieder examenjaar worden de precieze datums bekend gemaakt via het rooster voor de centrale examens en via de Septembermededeling.

3 HERKANSEN VAN HET PROFIELVAK-CSPE

In dit hoofdstuk worden de regels voor het herkansen van het profielvak-cspe op een rij gezet.

3.1 HET RECHT OP HERKANSING VAN HET CSPE

Voor wat betreft het herkansen geldt artikel 51 van het Eindexamenbesluit.

3.1.1 Voor BB en KB

Artikel 51 bepaalt dat een kandidaat in BB en KB het recht heeft om het cspe één keer te herkansen. De BB-/KB-leerling heeft daarnaast het recht om het centraal examen in één algemeen vak te herkansen.

3.1.2 Voor GL

In artikel 51 staat ook dat een kandidaat in GL/TL het recht heeft om het centraal examen in één vak te herkansen. Concreet betekent dit dat een GL-kandidaat kan kiezen: óf het centraal examen GL/TL van een algemeen vak herkansen, óf het cspe GL herkansen. Daarmee verschilt de herkansingsregeling in GL met die in BB en KB (zie 3.1.1).

Voor wat betreft de organisatie van de herkansing betekent dit een aandachtspunt voor de school: in principe zal een GL-kandidaat eerst de uitslag afwachten alvorens hij besluit in welk vak hij gaat herkansen. De uitslag kan worden vastgesteld als de N-termen bekend gemaakt zijn. Dat is medio juni van het vierde leerjaar. Afhankelijk van het tijdstip waarop de zomervakantie begint, heeft de school dan nog ongeveer drie weken tijd voor de afname van het cspe GL bij herkansers.

3.2 HOE ZIET EEN HERKANSING ERUIT?

Bij het antwoord op deze vraag moet onderscheid gemaakt worden tussen een herkansing die in dezelfde afnameperiode plaatsvindt als de eerste afname en een herkansing die in een latere afnameperiode plaatsvindt.

Hoe dan ook kan herkansing pas plaatsvinden nadat de kandidaat het gehele cspe heeft afgelegd en de eindscore van de eerste afname is vastgesteld.

3.2.1 Herkansing in dezelfde afnameperiode als de eerste afname

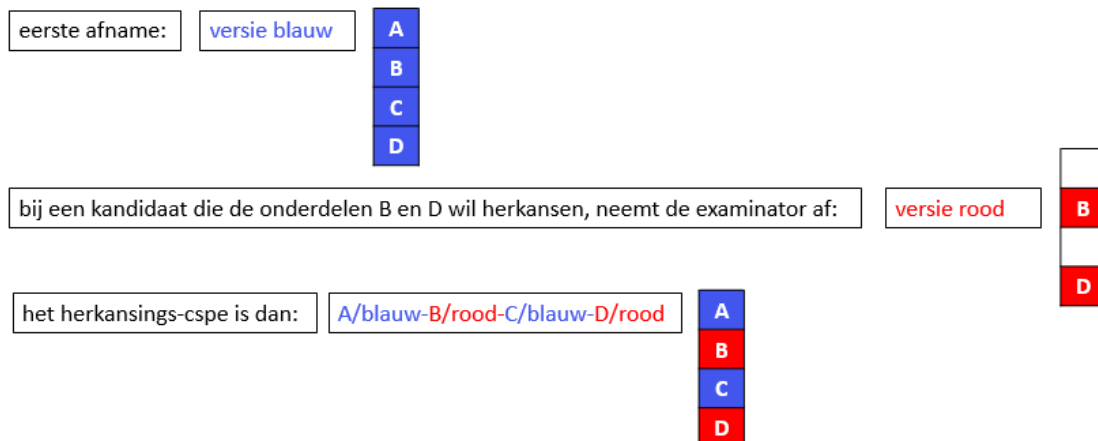
Als een leerling bij de eerste afname **versie blauw** heeft afgelegd en hij legt bij de herkansing het gehele cspe opnieuw af, dan geldt **versie rood** als herkansings-cspe.

Bij het herkansen van het cspe kan de leerling er ook voor kiezen om een of meer onderdelen A, B, C en/of D van het cspe over te doen.

Als een leerling bij de eerste afname **versie blauw** heeft afgelegd en hij kiest ervoor om zijn herkansing te laten bestaan uit het overdoen van de onderdelen B en D, dan is **A/blauw-B/rood-C/blauw-D/rood** zijn herkansings-cspe.

In dat geval neemt de examinator bij de herkansing alleen de onderdelen B/rood en D/rood af.

Schematisch:

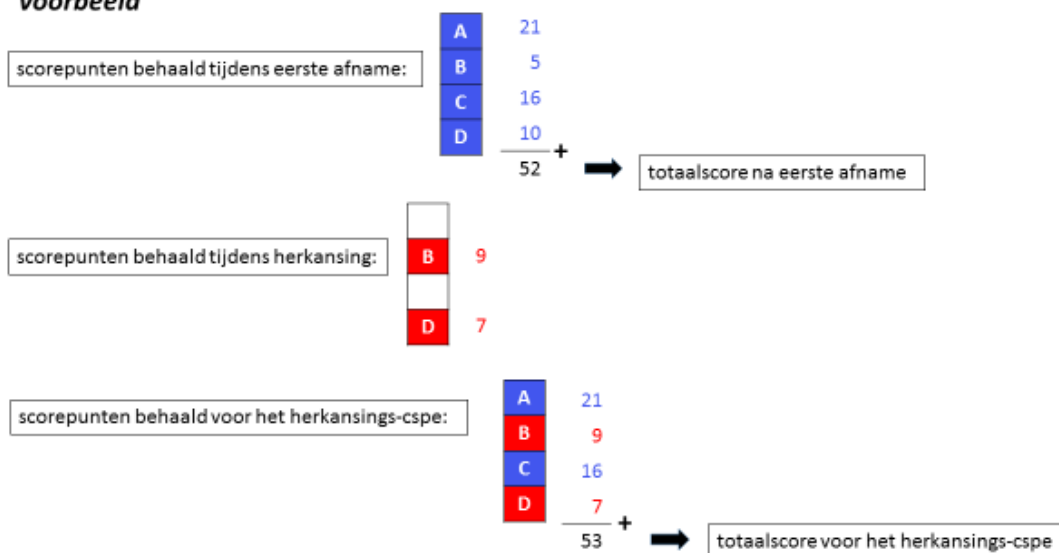

Afbeelding 6: voorbeeld van de samenstelling van een herkansings-cspe

De score die de leerling behaald heeft voor de onderdelen A (= A/blauw) en C (= C/blauw) blijft dan staan. De tijdens de herkansing behaalde scores voor B/rood en D/rood komen in de plaats van de scores voor de onderdelen B en D die tijdens de eerste afname behaald waren (= B/blauw en D/blauw).

De eindscore voor de herkansing wordt dus bepaald door de scores voor A/blauw, B/rood, C/blauw en D/rood op te tellen.

voorbeeld

Afbeelding 7: voorbeeld van de bepaling van de score voor het herkansings-cspe

Met behulp van de N-L-tool van [paragraaf 2.5](#) kan de examensecretaris het cijfer voor het herkansings-cspe bepalen.

Als CE-cijfer na herkansing geldt het hoogste van de twee:

- het cspe-cijfer voor de eerste afname;
- het cijfer voor het herkansings-cspe.

[Bijlage 4](#) bevat voorbeelden van de bepaling van het CE-cijfer na herkansing.

3.2.2 Herkansing in een latere afnameperiode

Een vierdejaars leerling moet zijn recht op herkansing wel in dezelfde afnameperiode uitoefenen, maar voor een derdejaars leerling ligt dit anders. Uiteraard heeft ook een derdejaars leerling die het profielvak-cspe heeft afgelegd recht op herkansing.

Voor derdejaars BB- en KB-kandidaten kan dit op twee manieren:

- tijdens de afnameperiode van hun derde leerjaar: door een of meer onderdelen van de andere versiekleur af te leggen;
- tijdens de afnameperiode in hun vierde leerjaar: door het gehele profielvak-cspe (versie rood dan wel versie blauw) van dat examenjaar in zijn geheel te doen.

Omdat het cspe één keer herkanst mag worden, geldt daarbij: óf manier A óf manier B.

De school mag per profielvak-cspe bepalen of zij kiest voor:

- manier A bij alle kandidaten;
- manier B bij alle kandidaten;
- alle kandidaten persoonlijk de keus laten tussen manier A en manier B.

Voor derdejaars GL-kandidaten staat eigenlijk alleen manier B open.

De reden is dat een GL-kandidaat pas aan het eind van zijn vierde leerjaar kan bepalen of hij zijn recht op herkansing uitoefent op het cspe dan wel het centraal examen in één van zijn algemene vakken. Zie ook 3.1.2

3.2.3 Specifiek aandachtspunt: het examenreglement van de school

In de vorige paragraaf (3.2.2) staat dat een school bij derdejaars BB- en KB-kandidaten een keuze kan maken tussen

- manier A bij alle kandidaten,
- manier B bij alle kandidaten,
- alle kandidaten persoonlijk de keuze laten tussen manier A en manier B.

Scholen die het profielvak-cspe afnemen met derdejaars leerlingen doen er goed aan deze keuze in het examenreglement vast te leggen.

Daarnaast is het goed om in het examenreglement vast te leggen hoe de school omgaat met de regel dat een kandidaat zelf bepaalt of - en zo ja welke - onderdelen A, B, C, .. van het profielvak-cspe herkanst worden (zie paragraaf 3.2.1).

Het examenreglement zou kunnen bepalen dat van tevoren (dat wil zeggen: na de eerste afname, maar vóór de herkansing zelf) schriftelijk wordt vastgelegd welke onderdelen de kandidaat overdoet en welke onderdelen niet worden overgedaan.

Het verdient aanbeveling om de kandidaat en diens ouders/wettelijke vertegenwoordigers te laten ondertekenen dat:

- de kandidaat zich er van bewust is dat de scores voor de onderdelen die worden overgedaan ***in de plaats komen van*** de scores die hij voor deze onderdelen bij de eerste afname had behaald;
- de kandidaat zich er tevens van bewust is dat voor de onderdelen die hij niet overdoet, de scores die hij voor de eerste afname heeft behaald, blijven staan.

Zo kan voorkomen worden dat een kandidaat na een weinig succesvolle herkansing achteraf met succes verhaal haalt, door te stellen dat hij liever geheel andere onderdelen zou hebben herkanst.

BIJLAGE 1

HET ONLINE FORMULIER 'OPGAVE AANTAL KANDIDATEN VMBO'

Examenvak	Totaal aantal kandidaten	Verwacht aantal herkansers
1200 CSPE KB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - DERDE LEERJAAR	5	1
1200 CSPE KB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - VIERDE LEERJAAR	23	3
1200 CSPE KB profielvak BWI (Bouwen, Wonen, Interieur) - TOTAAL	28	4
1300 CSPE KB profielvak PIE (Produceren, Installeren, Energie) - DERDE LEERJAAR	0	0
1300 CSPE KB profielvak PIE (Produceren, Installeren, Energie) - VIERDE LEERJAAR	0	0
1300 CSPE KB profielvak PIE (Produceren, Installeren, Energie) - TOTAAL	0	0

Afbeelding 9: voorbeeld van een deel van het online formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo'

Toelichting

Via dit formulier bestelt de examensecretaris de centrale examens voor zijn school. De rode getallen zijn (fictieve) aantallen zoals een examensecretaris die in zou kunnen vullen. De paarse aantallen worden door het formulier zelf berekend.

BIJLAGE 2

DE AANLEVERING VAN DE PROFIELVAK-CSPE'S IN 2022

Bij de aanlevering van de profielvak-cspe's ontvangt de school van ieder profielvak-cspe zowel de versie **rood** als de versie **blauw**.

Bekendmaking versiekleur

In **januari** verneemt de examensecretaris per profielvak-cspe welke versie zijn school voor de eerste afname moet gebruiken (rood dan wel blauw).

Via een mailing vanuit Examenblad.nl wordt aan de examensecretaris gemeld dat hij dit op zijn persoonlijke pagina per profielvak-cspe kan inzien.

Zending A, B en C

Op drie tijdstippen 'ontvangt' de school een zending met (papieren en/of digitale) examendocumenten.

- A. medio januari: Cito-zending nr. 1 profielvak-cspe's **via de Cito portal**;
- B. begin februari: DUO-zending profielvak-cspe's*;
- C. medio februari: Cito-zending nr. 2 profielvak-cspe's **via de Cito portal**.

***Op iedere doos is vermeld of deze bestemd is voor de eerste afname dan wel voor de herkansing van het profielvak-cspe.**

A: Cito-zending nr. 1 (medio **januari**) is bestemd voor de examinator die de inhoud kortsluit met de examensecretaris.

Per profielvak-cspe bevat Cito-zending nr. 1 de volgende examendocumenten:

- opgavenboekje voor versie **rood**
Ieder onderdeel van versie rood van het profielvak-cspe kent een afzonderlijk opgavenboekje.
- opgavenboekje voor versie **blauw**
Ieder onderdeel van versie blauw van het profielvak-cspe kent een afzonderlijk opgavenboekje.
- evt. bijlagen voor versie **rood**
- evt. bijlagen voor versie **blauw**
- evt. uitwerkbladen voor versie **rood**
- evt. uitwerkbladen voor versie **blauw**
- de Instructie voor de Examinator voor versie **rood**
- Ieder onderdeel van versie rood van het profielvak-cspe kent een afzonderlijke instructie voor de examinator
- de Instructie voor de Examinator voor versie **blauw**
- Ieder onderdeel van versie rood van het profielvak-cspe kent een afzonderlijke instructie voor de examinator

Bij zending A wordt met zogenoemde 'grijze vlekken exemplaren' gewerkt. In deze 'grijze vlekken exemplaren' is alleen de informatie zichtbaar die noodzakelijk is voor de voorbereiding op de afname van het cspe. De informatie die bij de voorbereiding niet nodig is, is onleesbaar gemaakt door deze met een grijze vlek te bedekken.

Aan de hand van de inhoud van dit pakket kunnen de examinatoren en de examensecretaris de organisatie van het profielvak-cspe afstemmen. Dit zowel voor de eerste afname als voor de herkansing (zie [paragraaf 3.2.1](#)).

B: De zending vanuit DUO/Examendiensten (begin **februari**) bevat de papieren examendocumenten voor de kandidaten.

Deze zending bestaat uit dozen waarin de sealbags met examendocumenten in kandidaat aantallen verpakt zijn.

De dozen voor de eerste afname bevatten sealbags met:

- opgavenboekjes in kandidaat aantallen van de versiekleur die de school bij de eerste afname moet gebruiken.
Ieder onderdeel van het profielvak-cspe kent een afzonderlijk opgavenboekje.
- evt. bijlagen bij dezelfde versiekleur
- evt. uitwerkbladen bij dezelfde versiekleur

De dozen voor de herkansing bevatten sealbags met:

- opgavenboekjes in aantallen herkansers *) in de andere versiekleur dan de kleur die voor de eerste afname gebruikt moet worden.
Ieder onderdeel van het profielvak-cspe kent een afzonderlijk opgavenboekje.
- evt. bijlagen bij dezelfde versiekleur
- evt. uitwerkbladen bij dezelfde versiekleur

*) Via het online formulier 'Opgave aantal kandidaten vmbo' (zie bijlage 1) heeft de examensecretaris het verwachte aantal kandidaten herkansing aan DUO/Examendiensten doorgegeven. De dozen met examendocumenten die voor de herkansing van het profielvak-cspe bestemd zijn bevatten examendocumenten in de opgegeven aantallen, zij het dat de school voor de herkansing van ieder examendocument minimaal vijf exemplaren ontvangt.

Bij zending B wordt niet met grijze vlekken gewerkt.

C: *Cito-zending nr. 2* (medio februari) bevat:

- de bestanden met handleiding bij de versies **rood** van alle profielvak-cspe's;
Dit zijn de digitale bestanden / applicaties bij de praktische opdrachten die bij de versies rood horen. Deze bestanden zijn versleuteld met een wachtwoord;
- de bestanden met handleiding bij de versies **blauw** van alle profielvak-cspe's;
Dit zijn de digitale bestanden / applicaties bij de praktische opdrachten die bij de versies blauw horen. Deze bestanden zijn versleuteld met een wachtwoord;
- het correctievoorschrift/beoordelingsmodel van ieder onderdeel uit versie **rood** van ieder profielvak-cspe dat de school afneemt;
- het correctievoorschrift/beoordelingsmodel van ieder onderdeel uit versie **blauw** van ieder profielvak-cspe dat de school afneemt;
- De specifieke correctievoorschriften per onderdeel vormen samen met het generieke deel 'Algemene richtlijnen en aanwijzingen' het volledige correctievoorschrift van een profielvak-cspe. De 'Algemene richtlijnen en aanwijzingen correctievoorschrift' zijn geplaatst op de specifieke pagina van elk afzonderlijk profielvak (www.examenblad.nl) → de juiste jaarring → kies: vmbo bb / kb / gl → kies: Profielvakken beroepsgericht).
- **een digitaal correctievoorschrift voor de vakken BWI, PIE MVI en D&P in de vorm van een servicedocument.**

Voor anderen dan de examensecretaris en de desbetreffende examinatoren blijven de examendocumenten geheim. Bij digitale examendocumenten kan de systeembeheerder hierop een uitzondering vormen. Deze moet de ICT-toepassingen bij de cspe's tijdig voor aanvang van de examens installeren en testen.

Ook de systeembeheerder moet goed in de gaten houden of het om een eerste afname dan wel om een herkansing gaat en welke versiekleur daarbij gebruikt moet worden.

Bij zending C wordt niet met grijze vlekken gewerkt.

Wachtwoorden

De wachtwoorden voor de digitale bestanden / applicaties worden aan de examensecretaris gecommuniceerd.

Dit gebeurt op twee momenten:

- Medio **januari** beschikt de examensecretaris over de wachtwoorden van de applicaties voor de eerste afname, dat wil zeggen voor de versiekleur die de school voor de eerste afname moet gebruiken.
- Medio **maart** beschikt de examensecretaris over de wachtwoorden van de andere versiekleur, dat wil zeggen voor de applicaties die bij de herkansing gebruikt moeten worden.

De precieze datums worden vermeld in de Septembermededeling over het desbetreffende examenjaar op [Examenblad.nl](https://www.examenblad.nl).

BIJLAGE 3

WOLF

De normering van de centrale examens wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Voor de cse's, cpe's en cspe's leveren scholen hiervoor de gegevens aan via Wolf. De scholen zenden afnamegegevens van de cspe's aan Cito. Voor de verzending van de afnamegegevens wordt Wolf gebruikt. Voor alle scholen zet Cito Wolf-bestanden klaar voor die centrale examens die de school afneemt.

Over de cspe's worden alleen gegevens verzameld die betrekking hebben op eerste afnames.

Afnamegegevens van herkansingen van het cspe worden bij de normering niet gebruikt.

Voor versie rood van ieder profielvak-cspe komt er een afzonderlijk Wolf-bestand.
Idem voor versie blauw.

Dit betekent dat Cito voor scholen die bij de eerste afname van het profielvak-cspe versie rood moeten gebruiken alleen het Wolf-bestand voor versie rood klaarzet. Deze scholen kunnen dus niet bij het Wolf-bestand voor versie blauw. En omgekeerd.

Zo draagt Wolf er aan bij dat voorkomen wordt dat bij de afname een verkeerde versiekleur wordt gebruikt.

BIJLAGE 4

DE BEPALING VAN HET CE-CIJFER NA HERKANSING MET DE ANDERE VERSIEKLEUR

[Paragraaf 3.2.1](#) bevat het voorbeeld van een kandidaat die

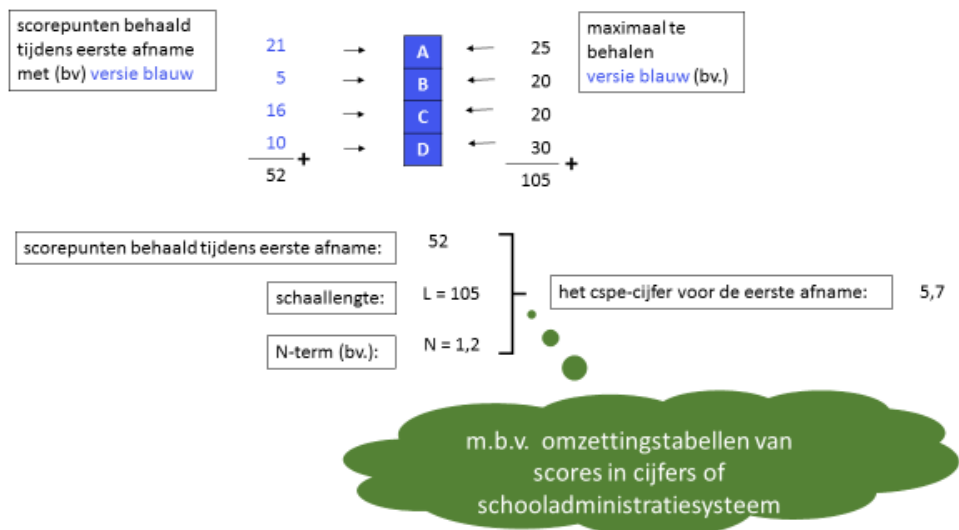
- bij de eerste afname met versie blauw 52 scorepunten heeft behaald;
- na herkansing van de onderdelen B en D (met versie rood) voor het herkansings-cspe (A/blauw-B/rood-C/blauw-D/rood) 53 scorepunten heeft behaald.

Aan de hand van dit voorbeeld beschrijven we hoe de examensecretaris het CE-cijfer na herkansing bepaalt.

Stap 1 Het bepalen van het cspe-cijfer voor de eerste afname

Na het bekendmaken van de N-termen bepaalt de examensecretaris het cspe-cijfer voor de eerste afname. Behalve het gegeven dat de kandidaat bij de eerste afname 52 scorepunten heeft behaald, heeft de examensecretaris daartoe de N-term (N) en de schaallengte (L) nodig. In dit voorbeeld nemen we voor versie blauw een N-term van 1,2 en een schaallengte van 105 scorepunten. Met behulp van de omzettingstabellen van scores in cijfers (op Examenblad.nl of cito.nl) of met behulp van het schooladministratiesysteem kan de examensecretaris het cspe-cijfer voor de eerste afname bepalen.

Bij 52 scorepunten, L = 105 en N = 1,2 komt dit uit op een 5,7.

Afbeelding 10: stap 1 gevisualiseerd

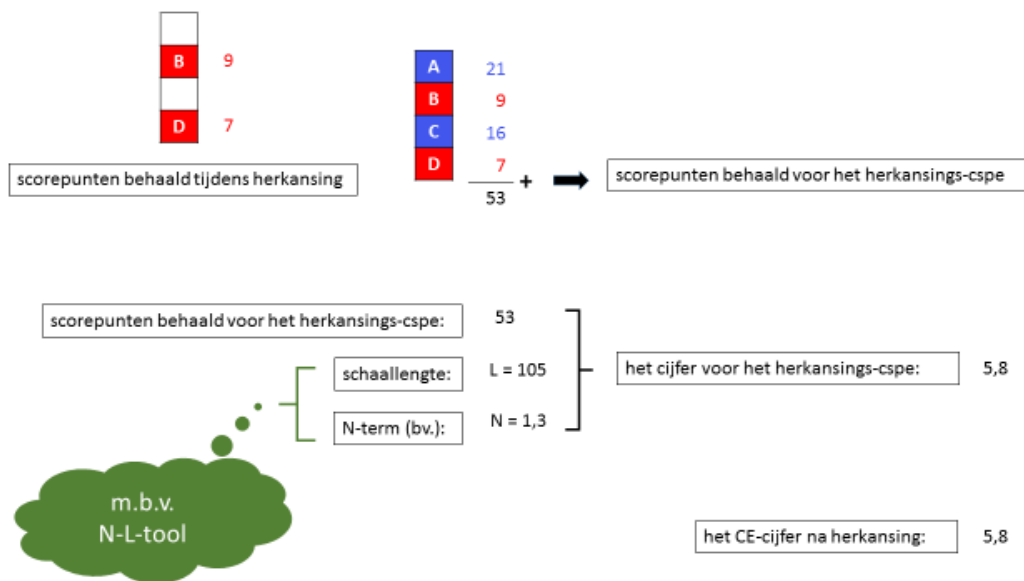
Stap 2 Het bepalen van het cijfer voor het herkansings-cspe

Als de examensecretaris de versie A/blauw-B/rood-C/blauw-D/rood invoert in de N-L-tool (zie [paragraaf 2.5](#)), dan levert dit de N-term en de schaallengte (L) van het herkansings-cspe op. Stel dat de N-L-tool oplevert: $N = 1,3$ en $L = 105$.

De N-L-tool genereert automatisch de omzettingstabel van scores in cijfers bij $N = 1,3$ en $L = 105$. Als de examensecretaris in de N-L-tool vervolgens de score van 53 invoert, toont de N-L-tool als cijfer 5,8.

Stap 3 Het bepalen van het CE-cijfer na herkansing

In dit voorbeeld is dat het maximum van 5,7 en 5,8, dus een 5,8.

Afbeelding 11: stap 2 en 3 gevisualiseerd

NB

In het bovenstaande voorbeeld hadden versie blauw en het herkansings-cspe beide dezelfde schaallengte. Dat hoeft niet altijd het geval te zijn. De schaallengte van het herkansings-cspe wordt opgeleverd door de N-L-tool. De N-L-tool zou dus – in theorie – ook op kunnen leveren: $L = 110$.

Bij $N = 1,3$ en $L = 110$ levert 53 scorepunten het cijfer 5,6 op. De kandidaat uit het voorbeeld zou zich in dat geval niet hebben verbeterd met zijn herkansing. En zijn CE-cijfer na herkansing zou gelijk zijn aan zijn cspe-cijfer voor de eerste afname, te weten een 5,7.

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

cvte.nl

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

 Centrale Eindtoets primair onderwijs: de eindtoets die de overheid aanbiedt aan leerlingen uit groep 8. De uitkomst is een advies voor het best passende brugklatype. Centraleeindtoetspo.nl

 Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs. Examenblad.nl

 Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen. Staatsexamensvo.nl

 Centrale examens middelbaar beroeps-onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma. Examenbladmbo.nl

 Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding. Staatsexamensnt2.nl